

BOSNA I HERCEGOVINA
Federacija Bosne i Hercegovine
FEDERALNI ZAVOD ZA ZAPOSŁJAVANJE
Sarajevo

Bosnia and Herzegovina – Federation of Bosnia and Herzegovina – FEDERAL EMPLOYMENT SERVICE – Sarajevo

IZVJEŠTAJ O RADU
U 2006. GODINI

Sarajevo, februara/veljače 2007. godine

SADRŽAJ

Stranica

SADRŽAJ	1
I. STANJE I TENDENCIJE U OBLASTI RADA I ZAPOSŁJAVANJA.....	3
Zaposlenost.....	3
Nezaposlenost.....	3
Nezaposlenost po kantonima.....	4
Učešće žena u registrovanoj nezaposlenosti	5
Kvalifikaciona struktura evidentiranih nezaposlenih	5
Promjene u evidenciji nezaposlenih	6
Tražnja radne snage	6
Zapošļavanje lica sa evidencije službi za zapošļavanje.....	6
II. REALIZACIJA PROGRAMA RADA ZAVODA	7
Mjere aktivne politike zapošļavanja	7
Programi zapošļavanja kantonalnih službi u 2006. godini po prvom pozivu	8
Programi zapošļavanja kantonalnih službi u 2006. godini po drugom pozivu	10
Revolving kreditna linija.....	12
Drugi projekat podrške zapošļavanju (SESP).....	12
Zapošļavanje osoba sa invaliditetom	13
Program mjera za socijalno zbrinjavanje zaposlenika koji će u procesu privatizacije, stečaja, likvidacije i restrukturiranja poduzeća ostati bez posla.....	13
Program mjera Vlade Federacije BiH za ublažavanje posljedica uvođenja poreza na dodanu vrijednost (PDV) za najsiromašnije kategorije stanovništva u FBiH u 2006. godini.....	13
Uslovi i postupak reprograma kredita za podsticaj zapošļavanja.....	13
Zakon o pravima demobiliziranih branilaca i članova njihovih porodica	14
Program zapošļavanja asistenata u visokoškolskim ustanovama i naučnoistraživačkim institucijama	14
Zapošļavanje stranih državljana	14
Program podsticaja zapošļavanja stručnih saradnika u kantonalnim službama za zapošļavanje	15
Profesionalna orijentacija i selekcija	15
Ispitivanje tržišta rada.....	15
Informisanje.....	16
Informacioni sistem	17
Materijalna i socijalna sigurnost za vrijeme nezaposlenosti	18
Saradnja sa domaćim i međunarodnim institucijama	19
Upravni odbor.....	21
Stručna služba.....	22
III. RAD KANTONALNIH SLUŽBI ZA ZAPOSŁJAVANJE	23

Prema statističkim pokazateljima, u 2006. godini stopa nezaposlenosti u Bosni i Hercegovini prelazila je 47%. Problem nezaposlenosti u Federaciji Bosne i Hercegovine je najaktuelniji ekonomski, socijalni, razvojni, generacijski i moralni problem.

Nezaposlenost je posljedica ratom uništenih kapaciteta i resursa, nedovoljne privredne aktivnosti, slabog priliva direktnih investicija, nedostatka atraktivnih programa razvoja i, posebno, nedostatka strategije i politike dugoročnog i srednjoročnog razvoja Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine.

I. STANJE I TENDENCIJE U OBLASTI RADA I ZAPOŠLJAVANJA

Aktivnosti Federalnog zavoda za zapošljavanje i kantonalnih službi za zapošljavanje u 2006. godini bile su usmjerene na očuvanje dostignutog nivoa zaposlenosti i provođenje ukupnih mjera kojima se pospješuju i unapređuju uslovi za zapošljavanje, posredovanje u zapošljavanju i materijalno-socijalna sigurnost nezaposlenih osoba za vrijeme nezaposlenosti.

Navedene aktivnosti su se odvijale u skladu sa nadležnostima utvrđenim:

- *Zakonom o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba* i drugim propisima iz oblasti zapošljavanja,
- *Odlukom o raspodjeli sredstava Zavoda za zadovoljenje potreba u oblasti zapošljavanja,*
- *Programom rada Zavoda za 2006. godinu.*

Zaposlenost

U Federaciji Bosne i Hercegovine, prema podacima Federalnog zavoda za statistiku, tokom 2006. godine prosječno je bilo zaposleno 389.601 radnika, što je u odnosu na prosjek 2005. godine (388.418) povećanje za 1.183 radnika, odnosno 0,30%, čime je zadržan dostignuti nivo zaposlenosti.

Podaci o broju zaposlenih odnose se na zaposlene koji imaju zasnovan radni odnos bez obzira na vrstu radnog odnosa i dužinu radnog vremena. U ovaj broj uključeni su zaposleni u poslovnim subjektima (pravne osobe), zanatstvu i slobodnim profesijama, odbrani i policiji. Broj zaposlenih u 1991. godini na teritoriji koja je sada Federacija BiH iznosio je 631.020, tako da je nivo zaposlenosti u 2006. godini (389.601) dostigao 61,74 % nivoa iz 1991. godine.

Prosječna stopa zaposlenosti¹ radno sposobnog stanovništva u Federaciji BiH u 2006. godini iznosila je 24,69%, a kreće se od, najniže, 15,68% u Unsko-sanskom kantonu, do 34,45% u Kantonu Sarajevo.

Posmatrano po kantonima, evidentirano je povećanje broja zaposlenih lica u sedam kantona (Posavski, Tuzlanski, Srednjobosanski, Hercegovačko-neretvanski, Zapadnohercegovački, Kanton Sarajevo i Kanton 10 - Livno). Najveći porast broja zaposlenih je evidentiran u Kantonu Sarajevo, za 1.773 ili 1,87%.

Manje zaposlenih u 2006. u odnosu na 2005. godinu je u tri kantona (Unsko-sanski, Zeničko-dobojski i Bosansko-podrinjski).

Najveći pad zaposlenosti zabilježen je u Unsko-sanskom kantonu, za 1.249 ili 3,85%.

Nastavlja se tendencija rada na crno iz ranijih godina, što potvrđuju i analize međunarodnih organizacija i Svjetska banke. Najizrazitije djelatnosti u kojima se ovaj oblik rada javlja su građevinarstvo, poljoprivreda, usluge i drugo.

U cilju suzbijanja ovog vida rada neophodno je poduzimati stimulatívne mjere za rad u formalnom, a destimulatívne za rad u neformalnom sektoru.

Nezaposlenost

Prosječan broj nezaposlenih u 2006. godini iznosio je 355.102 i u odnosu na prosjek 2005. godine (338.271) veći je za 16.831 ili 4,98%. **Povećan broj nezaposlenih posljedica je**

¹ Stopa zaposlenosti je procenat učešća zaposlenih u ukupnom broju *radno sposobnog stanovništva* (u dobi 15-65 godina).

završetka obrazovanja znatnog broja lica², prijavljivanja na evidenciju radnika zbog stečaja i likvidacije poduzeća, nedovoljnog ulaganja u otvaranje novih radnih mjesta, duge i složene administrativno-birokratske procedure prilikom otvaranja novih firmi, nedostatka odgovarajućih mjera ekonomske politike kroz poreska i fiskalna rasterećenja prilikom zapošljavanja mladih i osoba sa invaliditetom, nedovoljne proizvodnje u svim djelatnostima privrede, a posebno u radno-intenzivnim djelatnostima, kao i mehanički priliv stanovništva u BiH, posebno u Federaciji BiH (povratak iz inozemstva, a posebno iz zemalja u okruženju) i dr.

Prosječna stopa nezaposlenosti³ u Federaciji BiH 2006. godine iznosila je 47,6% i ima tendenciju rasta u odnosu na prethodne godine. Pravo stanje je teško utvrditi jer mnogi sa evidencije nezaposlenih rade na crno u privatnim firmama i međunarodnim organizacijama koje djeluju u BiH. Prema nekim istraživanjima i procjenama Svjetske banke i Međunarodnog monetarnog fonda, stopa nezaposlenosti iznosi 17% - 23%, a prema prethodnim rezultatima ankete o radnoj snazi, koju je u 2006. godini provela Agencija za statistiku BiH, stopa nezaposlenosti u Federaciji BiH je 32,4%.

Bez obzira na način iskazivanja stope nezaposlenosti, ona ukazuje na potrebu većeg angažovanja društva u cjelini, te svih institucija koje na bilo koji način imaju uticaja na rješavanje ovog problema. Ovakvo stanje zahtijeva obavezu reforme tržišta rada i prilagođavanje ovog dijela socijalnog sektora tržišnim uslovima privređivanja.

Do porasta nezaposlenosti, pored nedovoljnog investiranja u otvaranje novih radnih mjesta, tokom 2006. godine došlo je i zbog znatnog otpuštanja radnika.

Na povećan broj lica u evidencijama nezaposlenih najviše je uticao priliv lica kojima je prekinut radni odnos posebno zbog preuzetih obaveza u procesu privatizacije.

U strukturalnim obilježjima nezaposlenosti u Federaciji BiH nema bitnijih promjena u odnosu na prethodne godine. To se i dalje ogleda u:

- Porastu nezaposlenosti,
- Prosjeku čekanja na posao od preko tri godine, a lica starosne dobi od 35 do 55 godina – i duže od pet godina,
- Od ukupnog broja nezaposlenih stručnih lica koja se nalaze na evidenciji nezaposlenih (225.649), njih 108.226 (48%) prvi put traže zaposlenje.

Problem nezaposlenosti i njegovo rješavanje je znatno teže u slabije razvijenim područjima (regijama i kantonima) jer ne postoje nikakvi mehanizmi podrške razvoju tih regija.

Nezaposlenost i povećanje nezaposlenosti posljednjih godina karakteristika su i veoma razvijenih zemalja. Povećanje broja nezaposlenih lica evidentirano je u svim kantonima.

Nezaposlenost po kantonima

Značajniji porast broja nezaposlenih u odnosu na 2005. godinu evidentiran je u Zapadno-hercegovačkom (10,10%), Unsko-sanskom (9,65%) i Zeničko-dobojskom kantonu (5,91%).

² Srednju školu u školskoj 2005/2006. godini završilo je 28.865 učenika, a fakultete i više škole oko 6.000 studenata.

³ Stopa nezaposlenosti je procenat učešća nezaposlenih u ukupnom broju (zbiru) *zaposlenih i nezaposlenih* osoba. Stopa nezaposlenosti u nekim zemljama Evropske unije i zemljama regiona je sljedeća: u SR Njemačkoj 8,0%, Austriji 4,6%, Češkoj Republici 6,7%, Poljskoj 13,6%, Slovačkoj 12,0%, Rumuniji 7,9%, Bugarskoj 8,1%, Sloveniji 5,4% (Izvor: Eurostat).

Najmanji porast je evidentiran u Posavskom (2,39%), Kantonu Sarajevo (3,23%) i Bosansko-podrinjskom kantonu (3,38%).

U Unsko-sanskom kantonu je evidentirano povećanje nezaposlenih za 3.337 lica ili 9,65%. Najviše se izdvaja općina Velika Kladuša sa 1.468 novih nezaposlenih lica, što je povećanje za 32,28% u odnosu na 2005. godinu.

Posavski kanton je zabilježio najmanje povećanje nezaposlenosti (2,39%) u odnosu na 2005. godinu. Najveći porast broja nezaposlenih je evidentiran u općini Odžak sa povećanjem za 84 ili 3,72%.

U Tuzlanskom kantonu je povećan broj nezaposlenih za 3.536 ili 4,30%. Porast broja nezaposlenih zabilježen je u svim općinama izuzev Doboju-Istoku, gdje je nezaposlenih manje za 2,82%. Najveći porast broja nezaposlenih je zabilježen u općini Tuzla, za 1.211 ili 7,05%.

U Zeničko-dobojskom kantonu je zabilježeno blaže povećanje broja nezaposlenih u odnosu na prosjek u Federaciji BiH (za 5,91%) u odnosu na 2005. godinu. Najveći porast nezaposlenosti je evidentiran u općini Zenica, za 2.320 (11,50%), a smanjenje broja nezaposlenih za 1,11% evidentirano je u općini Usora.

U Bosansko-podrinjskom kantonu je zabilježen manji porast nezaposlenosti, za 3,38%, u odnosu na 2005. godinu. U općini Pale/Prača evidentirano je povećanje za 15,32%.

Srednjobosanski kanton je, također, zabilježio porast nezaposlenosti za 3,44%. U općini Jajce je evidentiran najveći porast nezaposlenosti, za 10,08%, te općini Donji Vakuf, za 6,72%, a smanjen je broj nezaposlenih u općinama Kiseljak (2,47%) i Busovača (2,24%).

U Hercegovačko-neretvanskom kantonu je zabilježeno povećanje broja nezaposlenih lica za 4,89%. U općini Stolac je evidentiran porast nezaposlenosti za 13,07%, u Čapljini za 8,43%, a najmanji rast nezaposlenosti je u Čitluku (2,56%).

Zapadnohercegovački kanton je zabilježio povećanje nezaposlenosti za 10,10%, sa najvećim porastom u općinama Široki Brijeg (13,15%) i Posušje (10,00%).

U Kantonu Sarajevo je evidentirano povećanje broja nezaposlenih za 2.128 ili 3,23%. Najveći porast je zabilježen je u općini Trnovo (10,30%), te Ilijašu za 5,22%, a najmanji (1,70%) u općini Novo Sarajevo.

U Livanjskom kantonu je evidentirano povećanje broja nezaposlenih lica za 3,77%, sa najvećim povećanjem u općinama Grahovo (16,93%) i Drvar (14,06%), a u općini Tomislavgrad porast broja nezaposlenih je najmanji (0,72%).

Učešće žena u registrovanoj nezaposlenosti

Broj nezaposlenih žena u Federaciji BiH u 2006.godini iznosio je 167.934, što je povećanje za 10.295 ili 6,53% u odnosu na prethodnu godinu.

Posmatrano po kantonima, evidentiran je rast broja nezaposlenih žena u svim kantonima.

Najveći porast broja nezaposlenih žena evidentiran je u Zapadnohercegovačkom (10,55%), Unsko-sanskom (10,40%), Tuzlanskom (7,85%) i Zeničko-dobojskom kantonu (7,62%).

Najmanji porast je evidentiran u Kantonu Sarajevo (3,29%) i Livanjskom (4,94%).

Kvalifikaciona struktura evidentiranih nezaposlenih

Broj stručnih lica koja traže zaposlenje u Federaciji BiH u 2006. u odnosu na 2005.

godinu povećan je za 12.820 ili 6,02 %.

Posmatrano po stručnoj spremi, broj stručnih lica koja traže zaposlenje povećao se u svim stepenima stručnosti. Najveći relativni porast nezaposlenosti evidentiran je kod lica sa visokom spremom (VSS), za 20,73%, te srednjom stručnom spremom (SSS), za 7,36%.

Najmanji porast nezaposlenosti je evidentiran kod visokokvalifikovanih lica (VKV), za 3,14%.

Broj nestručnih lica koja traže zaposlenje u Federaciji BiH u 2006. godini u odnosu na 2005. godinu veći je za 4.012 ili 3,20%.

Povećanje nezaposlenosti je evidentirano kod polukvalifikovanih lica (PKV) za 3,40%, a smanjenje kod lica sa nižom stručnom spremom (NSS) za 4,19%.

Broj lica koja prvi put traže zaposlenje u Federaciji BiH u 2006. veći je za 8.772 ili 5,25% u odnosu na 2005. godinu.

Prosječan broj stručnih lica koja prvi put traže zaposlenje u 2006. u odnosu na 2005. godinu povećan je za 6.668 ili 6,57%. Posmatrano po stručnoj spremi, u odnosu na prethodnu godinu, najveći porast je evidentiran kod VKV (101,64%) i lica sa visokom stručnom spremom (30,25%), a najmanje povećanje je kod lica bez kvalifikacije, za 2,74% .

Promjene u evidenciji nezaposlenih

U skladu sa Zakonom o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba, sa evidencije službi za zapošljavanje, po raznim osnovama, u 2006. godini u Federaciji BiH brisano je 79.020 lica (mjesečno 6.585). U odnosu na 2005. godinu, to je povećanje za 6,58%.

U istom periodu prijavljeno je 93.900 lica (mjesečno 7.825), što je u odnosu na prethodnu godinu manje za 2,05%.

Tražnja radne snage

Prosječna mjesečna tražnja radne snage registrovana u službama za zapošljavanje u toku 2006. godine iznosila je 1.367, što je povećanje za 12,04% u odnosu na 2005. godinu. Od toga je registrovano 540 tražnji na neodređeno vrijeme, što je manje za 7,95%, a 827 tražnji na određeno vrijeme, što je povećanje za 30,57%. Mada je riječ o porastu nešto manjeg intenziteta, polako jača interes poslodavaca za saradnjom sa službama za zapošljavanje u posredovanju pri zapošljavanju.

Prosječna mjesečna zadovoljena tražnja⁴ radne snage registrovana u službama za zapošljavanje u toku 2006. godine iznosila je 2.046, što je povećanje za 24,93% u odnosu na 2005. godinu. Od toga je registrovano 1.036 tražnji na neodređeno vrijeme, što je više za 18,92% u odnosu na prethodnu godinu, te 1.011 tražnji na određeno vrijeme (povećanje za 31,76%).

Zapošljavanje lica sa evidencije službi za zapošljavanje

Zapošljavanje lica sa evidencije, također, premašuje registrovanu tražnju. To je rezultat većeg samoaktiviranja nezaposlenih lica u traženju posla, i pozitivnog odnosa službi u posredovanju pri zapošljavanju.

⁴ Ukupna registrovana tražnja za radnom snagom ostvarena na osnovu objavljenih oglasa, dostavljenih prijava službama za zapošljavanje i drugih oblika zapošljavanja koje su poslodavci dali na uvid u službe za zapošljavanje ili su službe u radu i obradi određenih podataka došle do saznanja o tome.

Prosječni mjesečni broj lica koja su zaposlena sa evidencije službi za zapošljavanje povećan je u 2006. u odnosu na 2005. godinu za 21,62%. ***U 2006. godini službe za zapošljavanje su posredovale u zapošljavanju za 38.297 osoba sa evidencije nezaposlenih.***

Posmatrano po kantonima, broj posredovanja se kreće od 238 u Bosansko-podrinjskom, 488 u Posavskom, 624 u Zapadno-hercegovačkom, 646 u Livanjskom, 1.950 u Hercegovačko-neretvanskom, 2.803 u Unsko-sanskom, 2.895 u Srednjobosanskom, 5.317 u Zeničko-dobojskom, 7.639 Kantonu Sarajevo i 10.096 u Tuzlanskom kantonu.

II. REALIZACIJA PROGRAMA RADA ZAVODA

Mjere aktivne politike zapošljavanja

Aktivna politika zapošljavanja provodi se u skladu s članom 50. *Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba, Odlukom o raspodjeli sredstava Zavoda za zadovoljenje potreba u oblasti zapošljavanja, Priručnikom o mjerama za podsticaj zapošljavanja i Okvirnim programom subvencija poslodavcima za podsticaj zapošljavanja.*

Za mjere aktivne politike zapošljavanja u 2006. godini kantonalnim službama za zapošljavanje odobrena su sredstva za sufinansiranje programa tržišta rada u ukupnom iznosu od 24.000.000,00 KM. Osim sredstava dobivenih od Zavoda, kantonalne službe za zapošljavanje su, u skladu sa svojim mogućnostima, obezbijedile i vlastita sredstva za realizaciju programa. Također, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine donijelo je Odluku o prijenosu zatečenih novčanih sredstava Zavoda za zapošljavanje BiH, koja je do uključenja u Budžet institucija Bosne i Hercegovine koristila Agencija za rad i zapošljavanje Bosne i Hercegovine, u ukupnom iznosu od 4.439.247,11 KM. Ova sredstva su kantonalne službe namjenski koristile za aktivnu politiku zapošljavanja.

Po odobravanju kandidiranih programa, Zavod je sa kantonalnim službama za zapošljavanje zaključio ugovore o realizaciji programa, kojim su regulisana sva prava i obaveze po osnovu korišćenja sredstava za podsticaj zapošljavanja.

Ugovorima je predviđeno da kantonalne službe, u saradnji sa općinskim biroima, radno angažuju nezaposlene osobe u skladu sa usvojenim programima zapošljavanja. Također, predviđeno je da kantonalne službe u pisanoj formi kontinuirano izvještavaju Zavod o:

- raspisivanju i okončanju javnog natječaja,
- listi prioriteta za dodjelu sredstava,
- početku i toku realizacije programa,
- dinami i načinu utroška sredstava i
- riješenim zahtjevima nezaposlenih osoba sa evidencije nezaposlenih.

Po prvom pozivu iz marta 2006. godine, kantonalne službe za zapošljavanje su kandidirale 40 programa za zapošljavanje i radno angažovanje 2.854 nezaposlene osobe, a ostvareno je radno angažovanje i zapošljavanje 4.198 osoba, što se vidi iz sljedeće tabele.

Programi zapošljavanja kantonalnih službi u 2006. godini po prvom pozivu

R. br.	Služba za zapošljavanje	Programi zapošljavanja	Planirano zapošljavanje radnika	Zaposleno radnika	Odobreno sredstava u KM
1.	Služba za zapošljavanje Unsko-sanskog kantona	<ul style="list-style-type: none"> • Program zapošljavanja osoba sa VSS i VŠS • Program "Posao za sve" • Program obuke, doobuke i prekvalifikacije • Program samozapošljavanja 	45 164 39 30	67 265 15 151	1.130.685
2.	Služba za zapošljavanje Posavskog kantona	<ul style="list-style-type: none"> • Program podsticanja zapošljavanja nezaposlenih osoba 	80	80	399.657
3.	Služba za zapošljavanje Tuzlanskog kantona	<ul style="list-style-type: none"> • Program zapošljavanja osoba sa VSS • Program zapošljavanja mladih bez roditeljskog staranja • Program zapošljavanja osoba sa posebnim potrebama • Program "Javni radovi" • Program "Pomoć starim i iznemoglim osobama" 	186 30 30 250 130	265 30 46 666 137	2.234.241
4.	Služba za zapošljavanje Zeničko-dobojskog kantona	<ul style="list-style-type: none"> • Program zapošljavanja osoba sa VSS i VŠS • Program sufinansiranja obuke uz rad • Program samozapošljavanja • Program zapošljavanja osoba sa invaliditetom • Program "Solidarnost na djelu" 	130 210 130 10 10	183 241 127 10 10	2.025.025
5.	Služba za zapošljavanje Bosansko-podrinjskog kantona	<ul style="list-style-type: none"> • Program zapošljavanja osoba sa VSS i VŠS • Program zapošljavanja osoba sa KV i SSS u proizvodnim djelatnostima • Program "Posao za sve" • Program samozapošljavanja 	13 55 35 10	13 55 35 10	358.388
6.	Služba za zapošljavanje Srednjobosanskog kantona	<ul style="list-style-type: none"> • Program zapošljavanja u obiteljskom gospodarstvu, malim, srednjim i velikim poduzećima • Program stručne obuke • Program zapošljavanja osoba sa invaliditetom • Program "Javni radovi" 	240 60 10	240 74 18 352	1.219.853

R. br.	Služba za zapošljavanje	Programi zapošljavanja	Planirano zapošljavanje radnika	Zaposleno radnika	Odobreno sredstava u KM
7.	Služba za zapošljavanje Hercegovačko-neretvanskog kantona	<ul style="list-style-type: none"> • Program zapošljavanja osoba sa VSS • Program "Posao za sve" • Program "Posao za invalide" • Program "Poljoprivrednik" 	60 200 15 30	145 152 9 4	1.179.577
8.	Služba za zapošljavanje Zapadnohercegovačkog kantona	<ul style="list-style-type: none"> • Program zapošljavanja osoba sa VSS i VŠS • Program "Poljoprivrednici" • Program prekvalifikacije, dokvalifikacije i stručnog osposobljavanja • Program zapošljavanja osoba preko 40 godina života i 5 godina radnog iskustva • Program "Posao za sve" • Program "Javni radovi" 	22 15 20 20 20	22 15 21 19 26 48	551.301
9.	Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo	<ul style="list-style-type: none"> • Program zapošljavanja osoba sa VSS, VŠS • Program zapošljavanja SSS i KV • Program "Posao za sve" • Program "Posao za invalide" 	179 105 150 45	218 95 159 24	2.410.260
10.	Služba za zapošljavanje Kantona Livno	<ul style="list-style-type: none"> • Program zapošljavanja osoba sa VSS i VŠS • Program "Posao za sve" • Program zapošljavanja osoba sa posebnim potrebama • Program "Javni radovi" 	20 50 6	11 70 2 68	491.013
U k u p n o:			2.854	4.198	12.000.000

Programima tržišta rada subvencionira se zapošljavanje nezaposlene osobe kod poslodavca u trajanju od šest do 12 mjeseci, uz obavezu poslodavca da subvencioniranu osobu zadrži u radnom odnosu 12 odnosno 24 mjeseca (zavisno od programa).

Po osnovu izvođenja javnih radova i po programu *Kućna njega starih i iznemoglih osoba*, nezaposlene osobe se radno angažuju najmanje dva mjeseca.

Dio programa zapošljavanja, kao i ranijih godina, odnosio se na zapošljavanje mladih osoba bez radnog iskustva sa VSS, VŠS, SSS, VKV i KV. Realizacijom ovih programa poslodavcu se doznavačavaju sredstva za sufinansiranje plaće i uplate doprinosa za sufinansiranu osobu u trajanju od šest do 12 mjeseci, zavisno od stručne spremne, i uz obavezu poslodavca da zadrži sufinansiranu osobu u radnom odnosu od 12 do 24 mjeseca.

U određenim kantonalnim službama došlo je do odstupanja u realizaciji pojedinih programa zato što je to zahtijevalo tržište rada, ali ove izmjene nisu bitnije uticale na predviđeni broj zapošljavanja osoba sa evidencije nezaposlenih.

Realizacija programa tržišta rada po prvom pozivu završena je u svim kantonima, a neke kantonalne službe su započele realizaciju programa i po drugom pozivu.

U skladu sa drugim pozivom kantonalnim službama za kandidiranje programa zapošljavanja, upućenim u oktobru 2006. godine, kantonalne službe su kandidirale 33 programa za zapošljavanje i radno angažovanje 3.965 nezaposlenih osoba, što se vidi iz tabele.

Programi zapošljavanja kantonalnih službi u 2006. godini po drugom pozivu

R. br.	Služba za zapošljavanje	Programi zapošljavanja	Planirano zapošljavanje radnika	Zaposleno radnika	Odobreno sredstava u KM
1.	Služba za zapošljavanje Unsko-sanskog kantona	<ul style="list-style-type: none"> • Program zapošljavanja osoba sa VSS i VŠS • Program "Posao za sve" • Program samozapošljavanja 	50 132 35		1.130.685
2.	Služba za zapošljavanje Posavskog kantona	<ul style="list-style-type: none"> • Program zapošljavanja nezaposlenih osoba 	80	40	399.657
3.	Služba za zapošljavanje Tuzlanskog kantona	<ul style="list-style-type: none"> • Program zapošljavanja osoba sa VSS • Program zapošljavanja osoba sa posebnim potrebama • Program "Posao za sve" • Program "Javni radovi" 	150 48 267 845		2.234.241
4.	Služba za zapošljavanje Zeničko-dobojskog kantona	<ul style="list-style-type: none"> • Program zapošljavanja osoba sa VSS i VŠS • Program "Edukacijom do zaposlenja" • Program "Samozapošljavanje u poljoprivredi i malom biznisu" • Program "Solidarnost na djelu" • Program "Zapošljavanje volontera medicinske i obrazovne struke u javnim ustanovama" • Program "Javni radovi" 	110 238 80 5 100 200		2.025.025
5.	Služba za zapošljavanje Bosansko-podrinjskog kantona	<ul style="list-style-type: none"> • Program zapošljavanja osoba sa VSS i VŠS • Program "Posao za sve" • Program zapošljavanja osoba sa KV i SSS u proizvodnim zanimanjima 	23 25 32	24 25 32	358.388

R. br.	Služba za zapošljavanje	Programi zapošljavanja	Planirano zapošljavanje radnika	Zaposleno radnika	Odobreno sredstava u KM
6.	Služba za zapošljavanje Srednjobosanskog kantona	<ul style="list-style-type: none"> • Program zapošljavanja osoba sa VSS i VŠS • Program preobuke, doobuke i prekvalifikacije • Program zapošljavanja u obiteljskom gospodarstvu, obrtništvu, malim, srednjim i velikim poduzećima • Program zapošljavanja invalida 	16 60 300 30	16 18 213 14	1.219.853
7.	Služba za zapošljavanje Hercegovačko-neretvanskog kantona	<ul style="list-style-type: none"> • Program zapošljavanja osoba sa VSS • Program "Posao za sve" • Program "Solidarnost na djelu" • Program "Poljoprivrednik" 	80 206 10 10		1.179.577,00
8.	Služba za zapošljavanje Zapadno-hercegovačkog kantona	<ul style="list-style-type: none"> • Program zapošljavanja osoba sa VSS i VŠS • Program zapošljavanja VKV i KV • Program zapošljavanja osoba preko 45 godina života sa najmanje 15 godina radnog staža • Program "Poljoprivrednici" • Program prekvalifikacije, dokvalifikacije i stručnog osposobljavanja 	18 14 16 16 20		551.301
9.	Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo	<ul style="list-style-type: none"> • Program "Posao za sve" 	669		2.410.260
10.	Služba za zapošljavanje Kantona Livno	<ul style="list-style-type: none"> • Program zapošljavanja osoba sa VSS i VŠS • Program "Posao za sve" 	20 60	12 60	491.013
U k u p n o:			3.965	454	12.000.000

Prema podacima kantonalnih službi za zapošljavanje dobivenih od poslodavaca i nezaposlenih osoba, u radnom odnosu je zadržano:

- oko 90% radnika u Posavskom,
- 50% radnika u Zeničko-dobojskom,
- 70% radnika u Bosansko-podrinjskom,
- od 85-95% radnika u Srednjobosanskom,
- 45-50% radnika VSS i 95-100% po ostalim programima ("Posao za sve", "Posao za invalide" i "Solidarnost na djelu") u Hercegovačko-neretvanskom,
- u prosjeku 47% radnika u odnosu na ukupan broj angažiranih po svim programima, odnosno 80% radnika po programu sa VSS u Zapadnohercegovačkom i
- 85% radnika po programu sa VSS i VŠS, odnosno vrlo mali broj poljoprivrednika

je nastavio rad po programima samozapošljavanja (obiteljska gospodarstva) u Livanjskom kantonu.

Revolving kreditna linija

Radi stvaranja uslova i pretpostavki za otvaranje novih radnih mjesta, Upravni odbor Zavoda je donio Program dugoročnih plasmana iz sredstava revolvinga (inovirani tekst).

Sredstva revolving kreditne linije se koriste putem Investicijske banke Federacije BiH po pojedinačnim zahtjevima njihovih klijenata. Poslovne banke dobivaju ova sredstva po najpovoljnijim uslovima i snose rizik plasmana, tj. odgovaraju za povrat kredita.

Svrha kreditne linije je da pruži izuzetne uslove za one korisnike koji imaju mogućnost i potrebu da novim zapošljavanjem radne snage doprinesu ublažavanju problema rastuće nezaposlenosti. Korisnici kredita, na bazi investicionog programa i plana zapošljavanja, mogu biti:

- pravne osobe (d.d., d.o.o. i SZR),
- fizičke i pravne osobe koje obavljaju djelatnost u poljoprivredi (samozapošljavanje) i
- pravne i fizičke osobe koje započinju djelatnost (start-up).

Programom nije predviđeno finansiranje trgovine i ugostiteljstva.

U protekloj godini odobreno je 8.580.000,00 KM za 68 korisnika kredita, koji su obavezni zaposliti 503 nova radnika. Krediti su odobreni za područje devet kantona (iz Bosansko-podrinjskog kantona nije bilo kreditnih zahtjeva).

Iz sredstava namjenskog depozita za revolving kreditnu liniju kod Investicijske banke Federacije BiH izdvojeno je 4.000.000,00 KM, koje će banka, kao komisionar, plasirati za programe zapošljavanja nezaposlenih demobilisanih boraca i razvojačenih branitelja, uz saglasnost Upravnog odbora Zavoda.

Drugi projekat podrške zapošljavanju (SESP)

Drugi projekat podrške zapošljavanju (SESP) implementira Federalno ministarstvo rada i socijalne politike – Jedinica za implementaciju projekta socioekonomske podrške, obuke i prezapošljavanja (PIU SESER) u saradnji sa Zavodom i kantonalnim službama za zapošljavanje.

Ciljna grupa Projekta su nezaposlene osobe starije od 45 godina, sa najmanje pet godina radnog staža, a dvije godine aktivno traže posao i čiji su radno sposobni članovi domaćinstva nezaposleni. Zbog interesovanja nezaposlenih starijih od 40 godina, dogovoreno je da se u Projekat uključe i nezaposlene osobe te starosne dobi.

U protekloj godini zaključen je Sporazum između Zavoda i PIU-SESER-a, kojim su predviđene projektne aktivnosti:

1. Reforma službi za zapošljavanje, koja obuhvata:
 - ažuriranje evidencija nezaposlenih osoba
 - usmjeravanje službi za zapošljavanje na aktivne programe tržišta rada
 - unapređenje aktivnosti u posredovanju u zapošljavanju.
2. Aktivne mjere:
 - sufinansiranje zapošljavanja
 - samozapošljavanje u poljoprivredi i malom biznisu
 - obuka uz rad i zapošljavanje i

- javni radovi.

Zavod je izdvojio 2.904.940,00 KM za implementaciju Projekta u 2006. godini, od čega se 217.000,00 KM odnosi na tehničku pomoć i 2.687.940,00 na posredovanje u zapošljavanju najmanje 2.200 osoba starijih od 45 godina. U skladu sa Projektom, predviđenim programima zapošljavanja 641 osoba će se samozaposliti, 1.410 će se zaposliti kod poslodavaca, 43 osobe će biti obuhvaćene obukom i 105 osoba će biti angažovano u izvođenju javnih radova.

Zapošljavanje osoba sa invaliditetom

Osobe sa invaliditetom su najugroženija kategorija među nezaposlenim osobama u Federaciji BiH. Prema tim osobama postoje određene zakonske obaveze i moralna odgovornost društva u stvaranju uslova za njihovu egzistenciju. U proteklom periodu aktivnostima kantonalnih službi za zapošljavanje nisu ostvareni značajniji rezultati u zapošljavanju ove ciljne skupine.

Vlada Federacije BiH je u 2005. godini donijela Odluku o usmjeravanju sredstava u iznosu od 400.000,00 KM kantonalnim službama za zapošljavanje za realizaciju Programa podrške zapošljavanju invalidnih osoba. Posredstvom Federalnog ministarstva rada i socijalne politike ta sredstva su plasirana kantonalnim službama za zapošljavanje. Također, Zavod je kantonalnim službama za zapošljavanje odobrio isti iznos sredstava za realizaciju pomenutog programa u 2006. godini.

Sredstvima, raspoređenim kantonalnim službama za zapošljavanje prema ukupnom broju evidentiranih nezaposlenih osoba sa invaliditetom, zaposlene su 102 osobe sa invaliditetom.

Također, Vlada Federacije BiH je odobrila u protekloj godini 1.000.000,00 KM za realizaciju istog programa, a i Zavod je izdvojio identičan iznos. Koncem 2006. godine zaključeni su ugovori sa kantonalnim službama za zapošljavanje o realizaciji Programa zapošljavanja invalidnih osoba u 2007. godini.

Program mjera za socijalno zbrinjavanje zaposlenika koji će u procesu privatizacije, stečaja, likvidacije i restrukturiranja poduzeća ostati bez posla

I pored izuzetnog značaja, realizacija ovog programa Vlade Federacije Bosne i Hercegovine nije otpočela u 2006. godini jer nisu stvorene zakonske pretpostavke, niti su utvrđene procedure za njegovu primjenu.

Program mjera Vlade Federacije BiH za ublažavanje posljedica uvođenja poreza na dodanu vrijednost (PDV) za najsiromašnije kategorije stanovništva u FBiH u 2006. godini

Na osnovu Programa mjera Vlade Federacije BiH za ublažavanje posljedica uvođenja PDV-a za najsiromašnije kategorije stanovništva u Federaciji BiH, nezaposlenim osobama koje primaju novčanu naknadu osiguran je dodatak u iznosu od 10 KM mjesečno. Sredstva za ove naknade osigurao je Zavod, a u 2006. godini isplaćena su u ukupnom iznosu od 828.255,00 KM za prosječno oko 5.800 korisnika novčane naknade u Federaciji BiH.

Uslovi i postupak reprograma kredita za podsticaj zapošljavanja

Upravni odbor Zavoda je donio Uslove i postupak reprograma kredita za podsticaj zapošljavanja ("Službene novine Federacije BiH", broj 60/06) radi omogućavanja korisnicima kreditnih sredstava koji usljed objektivnih okolnosti nisu bili u mogućnosti redovno izvršavati ugovornu obavezu otplate kredita da prevaziđu poslovne teškoće te da nastave poslovanje i zadrže u radnom odnosu zaposlenike koji su zaposleni na osnovu programa za koji su

odobrena kreditna sredstva.

Zakon o pravima demobiliziranih branilaca i članova njihovih porodica

Zakonom o pravima demobiliziranih branilaca i članova njihovih porodica ("Službene novine Federacije BiH", broj 61/06), između ostalog, utvrđena su prava demobiliziranih branilaca na: 1) novčanu naknadu za vrijeme nezaposlenosti, 2) stimulativne mjere i prednost pri zapošljavanju, 3) prednost pri dodjeli kredita za podsticanje samozapošljavanja, 4) pravo na zdravstvenu zaštitu.

Također, u skladu sa Zakonom, direktor Zavoda je donio Uputstvo o načinu ostvarivanja i isplate novčane naknade demobiliziranim braniocima za vrijeme nezaposlenosti. Finansijskim planom Zavoda za 2007. godinu obezbijedena su sredstva u iznosu od 10 miliona KM za implementaciju Zakona.

Program zapošljavanja asistenata u visokoškolskim ustanovama i naučnoistraživačkim institucijama

Realizacija Programa zapošljavanja asistenata u visokoškolskim ustanovama i naučnoistraživačkim institucijama započela je u drugoj polovini 2005. godine. Programom je predviđeno zapošljavanje 200 mladih osoba sa potrebnim kvalifikacijama za asistentske poslove u nastavnom i istraživačkom sektoru.

Svi univerziteti, fakulteti i instituti za naučnoistraživački rad u Federaciji BiH mogu aplicirati za ovaj program, kojim se može zaposliti pet asistenata u jednoj instituciji. Kriterije za odabir osobe koja će se sufinansirati odredili su fakulteti, odnosno Zakon o visokom obrazovanju i Zakon o naučnoistraživačkoj djelatnosti, koji se primjenjuju u određenom kantonu.

Odlukom Upravnog odbora Zavoda broj 08-34-3526/06 od 20.10.2006. godine promijenjeni su uslovi sufinansiranja zapošljavanja asistenata po Programu, tako da je period sufinansiranja zapošljavanja asistenata u visokoškolskim ustanovama i naučnoistraživačkim institucijama produžen sa 12 na 36 mjeseci, dok su poslodavci (visokoškolske ustanove i naučnoistraživačke institucije) dužni sa sufinansiranim osobama zaključiti ugovore o radu na neodređeno vrijeme

Ovom mjerom poslodavac se subvencionira sa 800,00 KM u bruto mjesečnom iznosu za plaću zaposlenika u navedenom periodu. Pored toga, po isteku sufinansiranja od godinu dana, drugom mjerom - u jednokratnom iznosu od 2.000,00 KM - podržava se izrada naučnoistraživačkih radova ili postdiplomski studij kandidata.

Do kraja izvještajnog perioda 21 fakultet, dva integrisana univerziteta (Zenica i Tuzla) i četiri naučnoistraživačke institucije su potpisali ugovore o zapošljavanju 101 asistenta.

Zapošljavanje stranih državljana

U skladu sa Zakonom o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba, Zavod daje odobrenja za zapošljavanje stranih državljana i osoba bez državljanstva na prijedlog kantonalnih službi za zapošljavanje, a u skladu sa Zakonom o zapošljavanju stranaca. Zavod je u izvještajnom periodu dao 1.358 odobrenja za izdavanje radnih dozvola. Najviše zahtjeva za izdavanje radnih dozvola podneseno je u Kantonu Sarajevo (720), Zeničko-dobojskom (137), Tuzlanskom (127), Hercegovačko-neretvanskom (101) i Unsko-sanskom (97), i to za državljane Srbije i Crne Gore (350), Kine (257), Hrvatske (215), Turske (178) i dr. U toku 2006. godine odbijeno je 30 zahtjeva za izdavanje odobrenja za radnu dozvolu.

S obzirom na to da u drugim državama odobrenja – radne dozvole izdaju institucije zapošljavanja na nivou države, i dalje se nameće potreba za regulisanjem ove problematike na nivou države, što je u skladu sa reformama koje zahtijeva Evropska unija.

Program podsticaja zapošljavanja stručnih saradnika u kantonalnim službama za zapošljavanje

Realizacija Programa podsticaja zapošljavanja stručnih saradnika u kantonalnim službama za zapošljavanje započeta je u 2006. godini i trajat će godinu dana.

Potreba za ovakvim podsticajem javila se usljed nedostatka stručnih osoba koje bi obavljale poslove profesionalne orijentacije i selekcije, kao i poslove podržavanja jedinstvenog informacionog sistema u oblasti posredovanja u zapošljavanju. Programom se nastoji uticati na poboljšanje aktivnosti profesionalne orijentacije i selekcije u oblasti posredovanja u zapošljavanju. Implementacija jedinstvenog informacionog sistema zahtijeva stručne osobe koje bi bile u mogućnosti podržati ovaj značajan projekat.

Ovom mjerom sufinansiranja Zavod je ponudio kantonalnim službama za zapošljavanje podsticaj za zapošljavanje 10 diplomiranih psihologa i 10 inženjera elektrotehnike ili drugih srodnih tehničkih nauka. Programom je predviđeno sufinansiranje plaće zaposlenog stručnog saradnika u bruto iznosu od 600,00 KM za period od 12 mjeseci.

Nakon što su kantonalne službe za zapošljavanje iskazale svoje potrebe, ugovori o sufinansiranju su potpisani sa Službom za zapošljavanje Srednjobosanskog kantona (za psihologa i informatičara), Službom za zapošljavanje Zeničko-dobojskog kantona (za psihologa) i Službom za zapošljavanje Unsko-sanskog kantona (za psihologa i informatičara). Ostale kantonalne službe za zapošljavanje koje su se odazvale pozivu objavit će konkurs i zaposlit će stručne saradnike u prvom kvartalu 2007. godine.

Profesionalna orijentacija i selekcija

U saradnji sa Njemačkim društvom za tehničku saradnju (GTZ), Federalnim ministarstvom nauke i obrazovanja, Zavodom za zapošljavanje Republike Srpske i Ministarstvom prosvjete i kulture Republike Srpske, izrađena je informativno-edukativna publikacija "Vodič kroz zanimanja". Publikacija je namijenjena učenicima završnih razreda osnovne škole, roditeljima i nastavnom osoblju, svim zainteresovanim koji pružaju pomoć učenicima pri odabiru daljeg školovanja. "Vodič kroz zanimanja" sadrži informacije o važnosti i načinima odabira srednje škole, porodicama zanimanja, opisima zanimanja sa stručnim kompetencijama, tržištu rada, značaju cjeloživotnog učenja, kao i popisom srednjih škola i biroa za zapošljavanje u Bosni i Hercegovini. "Vodič" je objavljen u 15.000 primjeraka u printanoj i 15.000 u elektronskoj formi (CD), a najvećim dijelom bit će distribuiran u osnovne škole u Bosni i Hercegovini.

Radi sagledavanja određenih problema s kojima se svakodnevno suočavaju savjetodavci, urađeno je istraživanje koje će biti osnova za izradu priručnika za aktivno posredovanje u zapošljavanju.

Ispitivanje tržišta rada

Ispitivanje tržišta rada je osnova za planiranje mjera i aktivnosti Zavoda i kantonalnih službi za zapošljavanje. Prepoznavanje potreba tržišta rada i rješavanje viškova zaposlenih nezamjenjivo je u planiranju odgovarajućih strategija i koordinaciji sa institucijama obrazovnog sistema. Ispitivanje tržišta rada je također osnova za saradnju sa glavnim društvenim partnerima, naročito sa poslodavcima.

Imajući u vidu nepovoljne pokazatelje, nameće se potreba stalnog praćenja tržišta rada i analiziranja određenih kretanja koja, prije svega, imaju za cilj poduzimanje odgovarajućih mjera i aktivnosti koje bi doprinijele poboljšanju stanja u ovoj oblasti.

Iz tih razloga, Zavod i kantonalne službe za zapošljavanje, Zavod za zapošljavanje RS i Zavod za zapošljavanje Brčko Distrikta BiH proveli su anketiranje poslodavaca u BiH prema jedinstvenoj metodologiji i anketi, koje predstavlja nastavak aktivnosti započelih 2004. godine, iz kojih je proizašlo prvo sistematsko anketiranje poslodavaca provedeno na području Federacije BiH u 2005. godini⁵, kao i pilot istraživanje tržišta rada u RS.

Primarni cilj ove aktivnosti je sticanje realnog uvida u postojeće stanje i očekivane pojave na tržištu rada, utemeljenoga na relevantnim podacima i činjenicama. Iznesena mišljenja, ocjene i sugestije poslodavaca utiču na formiranje stavova, zaključaka i preporuka, čime se potvrđuje validnost cjelokupne analize tržišta rada.

Ispitivanje tržišta rada je posebno značajno u radu kantonalnih službi za zapošljavanje s obzirom na to da se ostvaruje i afirmira neposredan kontakt sa poslodavcima i jača mogućnost za posredovanje u zapošljavanju između poslodavaca, nezaposlenih lica i lica koja nastoje promijeniti posao.

Nakon završetka ove aktivnosti, pripremljena je i publikovana Informacija o rezultatima anketiranja, na bosanskom i engleskom jeziku, koja je javno promovisana na završnoj konferenciji programa Evropske unije za stručno obrazovanje i obuku u Bosni i Hercegovini.⁶

Informisanje

Radi transparentnosti svog poslovanja, Zavod je u 2006. godini redovno obavještavao javnost o svom djelovanju. Svakog mjeseca su objavljivana saopštenja za javnost sa svim relevantnim podacima iz oblasti zapošljavanja, a održana je i konferencija za novinare povodom potpisivanja Sporazuma o realizaciji Drugog projekta podrške zapošljavanju u 2006. godini sa Jedinicom za implementaciju SESP-a (PIU SESER) Federalnog ministarstva rada i socijalne politike. U skladu s tim, provedena je javna informativna kampanja koja je promovirala rad i funkcije Zavoda i kantonalnih službi za zapošljavanje, nove pristupe u posredovanju u zapošljavanju i tržištu rada kroz aktivniji pristup poslodavcima i nezaposlenim osobama. Kampanja je prilagođena pojedinim ciljnim grupama i provedena je: direktnim marketingom (brošure za nezaposlene i poslodavce), posredstvom TV (specijalne emisije na BHTV, FTV, OBN, NTV Hayat i kantonalnim i lokalnim televizijama uz emitovanje spota na FTV), radija (kontakt emisije na kantonalnom nivou), postera, dnevnih novina (informativni tekstovi i oglasi) i Interneta. Nakon provedene kampanje, urađeno je i istraživanje efekata javne informativne kampanje.

Brošura *Ko se smatra nezaposlenom osobom - Prava po osnovu nezaposlenosti* promovisana je u svim medijima, a distribuirana je nezaposlenim licima posredstvom kantonalnih službi, odnosno biroa za zapošljavanje.

Bilten – u kojem su mjesečno objavljivani (statistički, tabelarno i grafikonski) podaci o zaposlenosti i nezaposlenosti u Federaciji BiH, kao i ostali važni dokumenti - dostavljan je na više od 300 adresa vladinih i nevladinih organizacija.

⁵ U cilju javnog promovisanja rezultata ispitivanja tržišta rada za 2005. godinu održana je konferencija za medije, te je pripremljena Informacija, koja je objavljena na WEB stranici Zavoda.

⁶ Informacija je prosljeđena svim institucijama i organizacijama koje imaju uticaja na razvoj politika o sektoru obrazovanja i tržišta rada u BiH, a dostupna je i na WEB stranici Zavoda.

Sa svim elektronskim i štampanim medijima ostvarena je dobra saradnja i poslovi informisanja su obavljani u skladu sa Zakonom o slobodi pristupa informacijama.

Za informacije u vezi sa zapošljavanjem, tržištem rada, aktivnostima Zavoda i javnim pozivima korištene su sve mogućnosti informisanja putem preuređene Internet stranice www.fzzz.ba, na kojoj je u protekloj godini, u prosjeku mjesečno, zabilježeno 1.250 posjeta.

Informacioni sistem

Rad na projektu jedinstvenog informacionog sistema počeo je sredinom 2004. godine, kada je Zavod uradio funkcionalnu specifikaciju i stručno-metodološki Nacrt pravilnika za vođenje evidencija u oblasti zapošljavanja, sa obrascima i pokazateljima koji su potrebni i koji su podržani kroz jedinstveni informacioni sistem. Istovremeno, izmjene i dopune Zakona o posredovanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba (objavljen u aprilu 2005. godine) iziskivale su prilagođavanje baze i aplikacije. Pravilnik o evidencijama u oblasti zapošljavanja objavljen je tek u maju 2006. godine.

Prije implementacije jedinstvenog informacionog sistema (EPIS: Evidencija, Posredovanje, Informisanje, Statistika) zaključeno je da se mora promijeniti sistem komuniciranja na relaciji biro-služba, jer postojeće telefonske linije nisu mogle obezbijediti siguran i uspješan transfer podataka. Umjesto tih, trebalo je uvesti ISDN linije i nabaviti adekvatnu opremu. Implementacija je počela u martu 2006. godine. EPIS je implementiran u šest kantonalnih službi za zapošljavanje (Posavski, Bosansko-podrinjski, Zeničko-dobojski, Unsko-sanski, Zapadnohercegovački, Kanton 10-Livno), a u Tuzlanskom kantonu je u toku migracija podataka. Implementacija je u jednoj službi trajala 10 do 30 dana, zavisno od broja biroa i savjetodavaca.

Problemi u implementaciji su se pojavili na samom početku. Kvalitet podataka koji su preuzeti iz ranijeg sistema otežao je migraciju, s obzirom na smanjene kontrole u pogledu unosa podataka u ranijem sistemu. Time konsolidacija baze traje duže i zahtijeva povećan rad savjetodavaca.

Problem komunikacije, uvođenjem ISDN linija i nabavkom modema, također je usporio implementaciju. Poseban problem su razlika u paketima usluga telekom operatera i zahtjevi za dodatnim uređajima za komunikacije. U dogovoru sa kantonalnim službama ti problemi su prevaziđeni.

Aplikativno rješenje EPIS-a sa kojim je počela implementacija nije zadovoljilo dio funkcija, kao i izvještajni dio. Izvođač projekta je blagovremeno informiran o svim nedostacima, te je sa smanjenim resursima sa zakašnjenjem otklanjao nedostatke. Dio grešaka je pripisan "nečistim" podacima, dio nedovoljnoj edukaciji korisnika za rad u potpuno novom okruženju, a veći dio grešaka je bio u aplikativnom rješenju i bazi. Projekat je po predviđenoj dinamici trebalo da bude implementiran do decembra 2006. godine, ali je zbog nedostataka koji nisu bili otklonjeni zaustavljen krajem septembra.

Otklanjanje grešaka uz testiranje traje i nastavak implementacije se očekuje u drugoj polovini februara 2007. godine.

Web portal, kao poseban dio projekta, završen je i testiran, te će nakon popunjavanja svih sadržaja biti prezentiran krajem aprila 2007. godine.

Postojeća web stranica je redizajnirana i dopunjena novim sadržajima u vezi sa javnom kampanjom "Potraži posao odmah".

Za projekat Istraživanje tržišta rada vršene su izmjene instrumenata i prilagođavanje softvera, te instalacija nove verzije uz edukaciju saradnika na lokacijama službi.

Za potrebe Programa zapošljavanja asistenata u visokoškolskim ustanovama i naučnoistraživačkim institucijama vršena je dogradnja softvera u izvještajnom dijelu, kao i za praćenje utroška sredstava.

Za finansijsko-knjigovodstveni program poslovanja PARIS, koji je implementiran u svim kantonalnim službama, pružena je stručna podrška izvođaču i saradnicima u službama. Za ovaj projekat iskorištena je infrastruktura i oprema EPIS-a.

Materijalna i socijalna sigurnost za vrijeme nezaposlenosti

Članom 28. Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba propisano je da zaposlenici osiguravaju svoju materijalnu i socijalnu sigurnost za vrijeme nezaposlenosti, prvenstveno osiguranjem za slučaj nezaposlenosti, u skladu sa ovim i drugim zakonima. Materijalna i socijalna sigurnost podrazumijeva novčanu naknadu i doprinose za zdravstveno i penzijsko osiguranje u skladu sa ovim i drugim zakonima.

Novčana naknada je jedno od osnovnih prava iz radnog odnosa. To pravo, prema članu 29. Zakona, stiče nezaposlena osoba koja u trenutku prestanka radnog odnosa ima najmanje osam mjeseci rada neprekidno ili osam mjeseci sa prekidima u posljednjih 18 mjeseci, s tim da se kao vrijeme provedeno na radu smatra vrijeme obaveznog osiguranja prema propisima koji regulišu sistem poreza i obaveznih doprinosa. Visinu novčane naknade čini 40% prosječne neto plaće isplaćene u Federaciji BiH u posljednja tri mjeseca prije prestanka radnog odnosa nezaposlene osobe koju objavljuje Federalni zavod za statistiku. Novčana naknada može trajati 3, 6, 9, 12, 18 i 24 mjeseca, zavisno od vremena provedenog na radu.

Na zahtjev nezaposlene osobe, novčana naknada se može isplatiti u jednokratnom iznosu radi obavljanja samostalne djelatnosti, s tim što se ne može prijaviti na evidenciju službe za zapošljavanje prije protoka vremena za koje je primila jednokratnu isplatu.

U 2006. godini u Federaciji BiH novčanu naknadu je koristilo prosječno mjesečno 5.768 nezaposlenih osoba. Za realizaciju ovog prava utrošeno je 19.967.469,00 KM. U odnosu na 2005. godinu broj korisnika novčane naknade je uvećan za 2,07%.

Zavod je prema članu 35. Zakona drugostepeni organ, odnosno rješava po žalbama izjavljenim protiv rješenja kantonalnih službi za zapošljavanje o pravima po osnovu nezaposlenosti.

U izvještajnom periodu izjavljene su 462 žalbe protiv prvostepenih rješenja, a sa neriješenim žalbama prenesenim iz 2005. godine, u rješavanju je bilo 658 predmeta. Ukupno je riješeno 610 žalbi, i to u 12 slučajeva žalba je odbačena, u 474 žalbe su odbijene, u 120 žalba je uvažena, a u 4 predmeta postupak je obustavljen. Ostalo je neriješeno 48 žalbi.

Članom 31. stav 1. Zakona određeno je da se **zdravstveno osiguranje** nezaposlenoj osobi osigurava u skladu sa propisima o zdravstvenom osiguranju, a članom 19. tač. 12, 13. i 14. Zakona o zdravstvenom osiguranju utvrđeno je pod kojim uslovima nezaposlena lica koja su prijavljena zavodu za zapošljavanje imaju obavezno zdravstveno osiguranje.

Članom 84. Zakona o zdravstvenom osiguranju dalje je propisano da osnovicu, način obračunavanja i uplate doprinosa za nezaposlene osobe utvrđuje svojim propisima zakonodavno tijelo kantona na prijedlog kantonalnog zavoda osiguranja.

Iz navedenih zakonskih propisa vidljivo je da službe za zapošljavanje i Zavod nemaju nikakvog uticaja kod određivanja davanja za zdravstveno osiguranje nezaposlenih osoba, tako

da su izdvajanja za zdravstveno osiguranje različito utvrđena po kantonima i kreću se od 4,00 do 20,00 KM po nezaposlenoj osobi.

Zavod prema Zakonu dodjeljuje službama za zapošljavanje nedostajuća sredstva za ostvarivanje materijalne i socijalne sigurnosti nezaposlenih lica. Prema Odluci o raspodjeli sredstava Zavoda za zadovoljenje potreba u oblasti zapošljavanja ("Službene novine Federacije BiH", broj 22/03), kojom su utvrđeni kriteriji za raspodjelu sredstava službama za zapošljavanje, kada su u pitanju nedostajuća sredstva za zdravstveno osiguranje nezaposlenih lica, propisano je da će Zavod raspodijeliti sredstva samo za onaj dio neplaćenih doprinosa za zdravstveno osiguranje gdje obezbijedena izdvajanja ne prelaze 6,00 KM po nezaposlenom licu mjesečno.

Službe za zapošljavanje i Zavod na probleme u vezi sa zdravstvenom zaštitom nezaposlenih lica ukazuju više godina kao i na nerealne odluke pojedinih kantonalnih zakonodavnih tijela koja donose na prijedlog kantonalnih zavoda zdravstvenog osiguranja.

U izvještajnom periodu u Federaciji BiH zdravstvenim osiguranjem bilo je obuhvaćeno prosječno mjesečno 212.912 nezaposlenih osoba. Za zdravstveno osiguranje nezaposlenih osoba utrošeno je 20.315.464,00 KM. U odnosu na 2005. godinu broj korisnika ovog prava uvećan je za 5,07%.

Članom 31. stav 2 Zakona određeno je da se **penzijsko i invalidsko osiguranje** osigurava nezaposlenoj osobi kojoj nedostaju do tri godine do sticanja uslova za starosnu penziju, u skladu sa Zakonom o penzijskom i invalidskom osiguranju.

U 2006. godine ovo pravo u Federaciji BiH ostvarilo je 1.425 nezaposlenih osoba. Za realizaciju ovog prava utrošeno je 1.473.896,00 KM.

Saradnja sa domaćim i međunarodnim institucijama

Tokom 2006. godine Zavod je ostvario niz kontakata i vrlo sadržajnu saradnju sa brojnim domaćim institucijama i organizacijama koje imaju uticaja na oblast tržišta rada i zapošljavanja u BiH.

Naročito je značajna saradnja sa Vladom Federacije BiH, Federalnim ministarstvom rada i socijalne politike, Federalnim ministarstvom finansija, Federalnim ministarstvom za obrazovanje i nauku, Savezom samostalnih sindikata BiH, Privrednom komorom Federacije BiH, Agencijom za rad i zapošljavanje BiH, kao i Zavodom za zapošljavanje RS i Zavodom za zapošljavanje Brčko Distrikta BiH.

Zavod je aktivno učestvovao i pružao podršku svim razvojnim programima i projektima međunarodnih institucija, poput procesa reforme srednjeg stručnog i visokog obrazovanja i transformisanja sektora tržišta rada i zapošljavanja prema standardima Evropske unije, pri čemu su ostvareni kontakti i saradnja sa Evropskom komisijom u BiH, Vijećem Evrope, Evropskim trening centrom, Svjetskom bankom, Međunarodnim monetarnim fondom (MMF), Agencijom Sjedinjenih Američkih Država za međunarodni razvoj (USAID) i dr.

Posebna podrška pružena je programu Evropske unije za srednje stručno obrazovanje i obuku (EU-VET II), koji predstavlja nastavak ranijih nastojanja (PHARE, EU-VET) da se reformira sektor srednjeg stručnog obrazovanja u BiH. Naime, u skladu sa preporukama Funkcionalnog pregleda sektora obrazovanja u BiH, pripremljenog u okviru programa Pomoć Evropske unije u rekonstrukciji, razvoju i stabilizaciji (CARDS), te na osnovu pozitivnih primjera iz prakse zemalja Evropske unije, formirano je Savjetodavno vijeće za stručno obrazovanje i obuku u BiH. Sastavljeno od 26 predstavnika glavnih partnera iz oblasti obrazovanja i tržišta rada i zapošljavanja, Vijeće je obavljalo pilot aktivnosti tripartitnog

savjetodavnog vijeća, kao najvažnijeg stručnog tijela za razvoj srednjeg stručnog obrazovanja. U okviru djelovanja ovog tijela pripremljen je Nacrt strategije razvoja stručnog obrazovanja i obuke u BiH za period od 2007. do 2013. godine sa Akcionim planom za realizaciju datih preporuka, radi približavanja i usklađivanja srednjeg stručnog obrazovanja zahtjevima i potrebama tržišta rada. Nacrt strategije je podržalo svih 14 nivoa ministarstava koja djeluju u oblasti obrazovanja u BiH.

Zavod je aktivno učestvovao u radu Evropske trening fondacije, specijalizovane agencije Evropske unije za pružanje podrške razvoju radne snage na području zapadnog Balkana i u susjednim zemljama, koji je obuhvatio niz radionica i informativnih seminara. Svrha održavanja pomenutih aktivnosti se odnosila na namjeru organizatora da se što većem broju interesnih grupa/lokalnih partnera iz BiH predstavi novi instrument Evropske unije za podršku zapadnom Balkanu – Instrument za pomoć predprijema (IPA) i da se odredi kako aktuelne vlasti mogu maksimizirati potencijale podrške iz IPA u reformi tržišta rada, zapošljavanja i razvoja ljudskih resursa u BiH. Naime, u 2006. godini završena je implementacija CARDS u BiH, kao i u ostalim zemljama regije, pa je naša zemlja stekla pravo na korištenje ovog instrumenta, koji predviđa nastavak reformi u periodu od 2007. do 2013. godine, s posebnim fokusom na pripremu zemalja kandidata i potencijalnih kandidata za članstvo u Evropskoj uniji.

Sastavljena od pet osnovnih komponenti, IPA se značajno razlikuje od programa CARDS, jer se centar djelovanja sa rekonstrukcije prenosi na konkretne aktivnosti pristupa Evropskoj uniji:

- Podršku tranziciji i izgradnji institucija,
- Regionalnu i prekograničnu saradnju,
- Regionalni razvoj,
- Razvoj ljudskih resursa,
- Ruralni razvoj.

Pored toga, Zavod je ostvario značajnu saradnju, na brojnim razvojnim projektima, sa organizacijama koje djeluju u BiH, kao što su:

- Projekat Vijeća Evrope i Evropske komisije u BiH: "Jačanje visokog obrazovanja u BiH" – pokrenut radi pružanja pomoći BiH u provedbi reforme visokog obrazovanja u skladu sa zahtjevima Bolonjskog procesa, te u pripremi izvještaja o napretku pomenute reforme za narednu konferenciju koja će se održati u Londonu 2007. godine,
- Projekat Evropske komisije u BiH: "Vertikalni pregled sektora rada i zapošljavanja" – pokrenut radi sagledavanja postojećeg stanja u spomenutom sektoru, kao i utvrđivanja i definisanja odgovarajućih smjernica i preporuka za njegovo unapređenje,
- Projekat Evropske trening fondacije: "Politike karijernog usmjeravanja u Jugoistočnoj Evropi" – pokrenut radi pripreme i organizacije regionalne konferencije u Sofiji, koja je trebalo da asistira najvažnijim socijalnim partnerima u regiji, u razumijevanju i integriranju referentnih zadataka politika Evropske unije od Kopenhagena/Mastrihta do radnih programa obrazovanja i obuke 2010,
- Projekat Agencije Sjedinjenih Država za međunarodni razvoj i Regionalne razvojne agencije (REZ) Centralna BiH – pokrenut u okviru tekuće reforme stručnih i tehničkih škola drvoprerađivačkog usmjerenja i njihovog usklađivanja potrebama privrede u regiji, radi podizanja konkurentnosti razvojem klastera u drvoprerađivačkoj industriji na području regije Centralna BiH,

- USAID – Projekat promovisanja pokretljivosti tržišta rada (ELMO). Projekat će trajati četiri godine i treba da podrži razvoj sektora malih i srednjih poduzeća tako što će:
 - *ukloniti regulatorne prepreke koje prisiljavaju mala i srednja poduzeća da djeluju u neformalnom (sivom) sektoru i*
 - *proširiti osnovu (bazu) za naplatu doprinosa za vanbudžetske fondove, što bi moglo olakšati buduću racionalizaciju stopa doprinosa i efikasno praćenje uplata.*
- EU – Projekat reforme u oblasti zapošljavanja u BiH. Kroz program CARDS za 2006. godinu obezbijedena su sredstva za finansiranje ovog projekta u okviru kojeg će se izvršiti nabavku informatičke opreme.
- Projekat SWILMA – Interreg IIIa – projekat učenja na daljinu kroz interakciju svih učesnika pokrenut je radi informisanja i promovisanja socioekonomskog razvoja i saradnje među zemljama jadranske oblasti i jačanja osjećaja pripadnosti ovoj zajedničkoj regiji, a sve u cilju približavanja standardima Evropske unije.

Upravni odbor

U 2006. godini održano je sedam sjednica Upravnog odbora, i to jedna u prošlom i šest u novom sazivu.⁷ Na sjednicama Upravnog odbora razmatrana su najznačajnija pitanja iz nadležnosti Zavoda i ostvarivanja funkcija zapošljavanja te su usvojeni:

- Izvještaj o primopredaji dužnosti direktorā,
- Izvještaj o radu za 2005. godinu⁸,
- Izvještaj o izvršenju Finansijskog plana za 2005. godinu,
- Izvještaj o redovnom godišnjem popisu sredstava i izvora sredstava za 2005. godinu,
- Izvještaj o realizaciji programa tržišta rada kantonalnih službi za zapošljavanje koji su finansirani sredstvima Zavoda u 2005. godini,
- Izvještaj Komisije za implementaciju Programa podsticajnih mjera za zapošljavanje u poljoprivredi,
- Izmjene i dopune Finansijskog plana za 2006. godinu,
- Program zapošljavanja u Federaciji Bosne i Hercegovine 2006-2010,
- Uslovi i postupak odobravanja reprograma kredita za podsticaj zapošljavanja,
- Program dugoročnih plasmana za podsticaj zapošljavanja iz sredstava revolvinga (inovirani tekst),
- Program podsticaja zapošljavanja stručnih saradnika u kantonalnim službama za zapošljavanje,
- Program rada Zavoda za 2007. godinu,
- Finansijski plan za 2007. godinu i procjena plana za 2008. i 2009. godinu i dr.

Upravni odbor je donio i niz odluka koje se odnose na provođenje utvrđenih mjera aktivne politike zapošljavanja, uslove za njihovo provođenje i potrebna finansijska sredstva:

- Odluku o raspodjeli sredstava kantonalnim službama za zapošljavanje za sufinansiranje programa tržišta rada u 2006. godini,

⁷ Rješenjem Vlade Federacije Bosne i Hercegovine (V broj 172/06 od 13.4.2006. godine) imenovani su članovi novog saziva Upravnog odbora

⁸ Vlada Federacije Bosne i Hercegovine dala je saglasnost na Statut i na Program rada Zavoda za 2006. godinu ("Službene novine Federacije BiH", broj 18/06)

- Odluku o sufinansiranju Drugog projekta podrške zapošljavanju (SESP) u 2006. godini,
- Odluku o finansiranju subvencija po osnovu uvođenja poreza na dodanu vrijednost,
- Odluku o odobravanju sredstava za realizaciju Programa podrške zapošljavanju invalidnih lica,
- Odluku o produženju perioda sufinansiranja zapošljavanja kandidata po Programu zapošljavanja asistenata u visokoškolskim ustanovama i naučnoistraživačkim institucijama,
- Odluku o isplati troškova nastalih realizacijom ispitivanja tržišta rada u 2006. godini,
- Odluku o usmjeravanju novčanih sredstava kantonalnim službama za zapošljavanje za organizovanje berze rada itd.

U okviru saradnje sa međunarodnim i drugim organizacijama, Upravni odbor je donio Odluku o izdvajanju sredstava za sufinansiranje izrade informativno-edukativne publikacije "Vodič kroz zanimanja", usaglasio je Okvirni program mjera zapošljavanja u Federaciji BiH i Sporazum o implementaciji Drugog projekta podrške zapošljavanju za 2006. godinu (koje je predložila Jedinica za implementaciju projekata socioekonomske podrške, obuke i prezapošljavanja - PIU SESER) i usvojio Informaciju o ispitivanju tržišta rada u Federaciji BiH.

Također, Upravni odbor je donio Poslovnik o svom radu i Odluku o osnovama unutrašnje organizacije Zavoda.

U vezi sa radom Zavoda, pored više informacija i zaključaka, donesene su Odluka o ustupanju službenog vozila Službi za zapošljavanje Bosansko-podrinjskog kantona, te odluke o javnoj nabavci robe i usluga.

Stručna služba

Na kraju izvještajnog perioda, u Zavodu je bilo 46 zaposlenih. Kvalifikaciona struktura zaposlenih je sljedeća: visokoobrazovanih je 21 (jedan magistar nauka), pet je sa višom stručnom spremom, 12 ima srednju stručnu spremu, šest je kvalifikovanih i dva su bez kvalifikacije.

Radi unapređenja, modernizacije i jedinstvenog načina rada u Zavodu i kantonalnim službama za zapošljavanje, otpočela je realizacija projekta "Uvođenje sistema upravljanja kvalitetom prema međunarodnom standardu ISO 9001:2000" (koji će trajati 18 mjeseci).

Zavod "Papilot" iz Ljubljane odabran je, na međunarodnom javnom pozivu, da osposobi stručne radnike Zavoda i kantonalnih službi za zapošljavanje za pružanje odgovarajuće podrške nezaposlenima.

U prošloj godini je završena rekonstrukcija dijela poslovne zgrade u vlasništvu Zavoda u Sarajevu, u ulici Đoke Mazalića 3, te su stvoreni optimalni uslovi za obavljanje stručnih i administrativnih poslova. U toku je, u dogovoru sa druga dva pravna subjekta u ovoj poslovnoj zgradi, završetak poslova na uređenju podrumskog prostora za potrebe arhive.

III. RAD KANTONALNIH SLUŽBI ZA ZAPOSŁJAVANJE

U obavljanju zakonom propisanih funkcija, kantonalne službe za zapošljavanje u vrijeme tranzicije imaju veliku odgovornost da građanima pomognu da aktivno traže posao, da ih podstaknu da pokrenu vlastiti biznis ili da promijene zanimanje ako sa postojećim nemaju nikakvu šansu, kao i da im istovremeno pruže neki od oblika materijalno-pravne zaštite dok ne pronađu posao.

Činjenica je da se ukupan broj zaposlenih i nezaposlenih u Federaciji BiH približava, s tim da broj zaposlenih posljednjih godina, poslije tendencije pada, bilježi neznatan rast dok nezaposlenost raste sve brže. Registrovana nezaposlenost je veća od zaposlenosti u pet kantona (Unsko-sanskom, Tuzlanskom, Zeničko-dobojskom, Bosansko-podrinjskom i Srednjo-bosanskom).

Kao i prethodnih godina, kantonalne službe za zapošljavanje su implementirale niz sistemskih podsticaja zapošljavanja određenih ciljnih grupa. Također, angažovanjem nezaposlenih na javnim radovima obezbijeđen je privremeni posao za veći broj nezaposlenih osoba, kao i samozapošljavanje u malim porodičnim gazdinstvima i porodičnom biznisu.

Rezultati ukazuju da bi trebalo razmotriti nove vidove podsticaja poslodavaca, kao i bolje ih informisati o pogodnostima koje dobivaju ukoliko zaposle osobe sa evidencije nezaposlenih. Potrebno je stimulisati poslodavce da prijavljuju radnike kako bi se smanjio broj osoba u nezvaničnom sektoru, eliminisao njegov negativan uticaj na efikasnost i jednakost uslova privređivanja, te smanjio broj radnika bez prava koja proizlaze iz radnog odnosa.

Nameće se zaključak da je potrebno da kantonalne službe kroz aktivne mjere i individualni rad sa nezaposlenim licima pomognu nezaposlenima da promijene shvatanje situacije u kojoj se nalaze, tj. da moraju biti glavni akteri traženja svog posla. Činjenica je da do sada savjetodavci nisu mogli u potpunosti obavljati svoju osnovnu funkciju i posvetiti dovoljno pažnje nezaposlenom jer u većini kantonalnih službi za zapošljavanje jedan savjetodavac radi sa oko 2.100 nezaposlenih osoba (što nije ni približno standardu razvijenih zemalja, gdje jedan savjetodavac radi sa 500-700 nezaposlenih osoba).

Također, kao vid pomoći poslodavcima da pronađu radnike koji posjeduju znanja i vještine koje su im potrebne, Služba za zapošljavanje Tuzlanskog kantona i Služba za zapošljavanje Unsko-sanskog kantona organizovale su sajmove/berze zapošljavanja. Rezultat tih direktnih kontakata poslodavaca i nezaposlenih osoba na sajmu u Tuzli jeste učešće 54 poslodavca, koji su iskazali potrebu za zapošljavanjem 1.509 nezaposlenih osoba, a na licu mjesta je potpisano 65 ugovora o radu sa firmama iz Kladjna, Gračanice i Gradačca. Pored toga urađeno je preko 4.000 CV (biografija) i obavljeno preko 2.500 intervjua sa nezaposlenim osobama. Sajmu u Bihaću prisustvovali su, pored poslodavaca iz BiH, i poslodavci iz Hrvatske i Slovenije, posebno jer se u Centru za stručno osposobljavanje i edukaciju radnika za građevinska zanimanja obavlja stručno usavršavanje i obuka za poslove određenih radnih mjesta. Edukacijom u ovom Centru tokom 2006. godine bilo je obuhvaćeno 339 lica.

U izvještajnom periodu na evidencijama nezaposlenih najbrojnija su bila sljedeća zanimanja: III stepen (KV) – prodavač, automehaničar, bravar, konobar; IV stepen (SSS) – ekonomski tehničar, maturant gimnazije, mašinski tehničar, medicinska sestra; VI stepen (VŠS) – ekonomista, pravnik, mašinski inženjer, nastavnik (raznih smjerova); VII stepen (VSS) – dipl.ekonomista i dipl. pravnik.

To je, ujedno, i pokazatelj neusklađenosti obrazovnog sistema sa potrebama tržišta.

Veliki broj prijavljenih na evidenciju nezaposlenih su nestručna lica ili su lica sa zanimanjima za kojima nema potrebe na tržištu rada. U pojedinim kantonima uočava se veliki broj nezaposlenih određenih zanimanja dok ih u drugim kantonima nema, a gdje je izražena potreba za tim zanimanjima, što ukazuje na slabu pokretljivost radne snage u Bosni i Hercegovini. Iskustva kantonalnih službi za zapošljavanje ukazuju da bi se brže prekinuo višegodišnji trend biroa kao evidentičara broja nezaposlenih – ukoliko bi se implementirali programi aktivne politike zapošljavanja koji se zasnivaju na uključivanju nezaposlenih i viška radnika u razne programe osposobljavanja i obrazovanja.

* * * * *